

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	25/09/25
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024/2025
AWDUR YR ADRODDIAD:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cyflwyno Adroddiad Blynyddol statudol y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Sir

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r Pwyllgor Safonau'n bwyllgor statudol sy'n gyfrifol am hybu a chynnal safonau ymddygiad o ansawdd gan Gynghorwyr Sir Ynys Môn a Chynghorwyr Tref a Chymuned ar yr Ynys, gan eu cefnogi i ddilyn eu Cod Ymddygiad.
- 1.2 Mae'n ofyniad deddfwriaethol i'r Pwyllgor Safonau adrodd yn flynyddol i'r Cyngor cyn gynted â phosibl ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r adroddiad egluro sut mae'r Pwyllgor wedi cyflawni ei swyddogaethau statudol yn ystod y cyfnod perthnasol.
- 1.3 Mae'r Pwyllgor Safonau wedi cytuno ar yr adroddiad atodol, ac yn ei gyflwyno.

2. Argymhellion

- 2.1 Bod y Cyngor yn cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024-2025.
- 2.2 Bod y Cyngor yn cymeradwyo Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/2026 (**Atodiad 3**) tra'n cydnabod y gallai rhai materion ychwanegol gael eu cynnwys, yn unol â'r gofynion a allai godi.

Adroddiad Blynyddol Pwyllgor Safonau: 2024-2025

CYNNWYS

ADRAN	TEITL
1	Cyflwyniad
2	Aelodaeth y Pwyllgor
3	Gwaith y Pwyllgor yn ystod 2024/2025
4	Edrych ymlaen at 2025/26

ATODIADAU	
Atodiad 1	Rôl a Chyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau
Atodiad 2	Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024-2025 gyda manylion gweithredu wedi eu nodi
Atodiad 3	Rhaglen Waith Arfaethedig y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025-2026
Atodiad 4	Newyddlen y Pwyllgor Safonau at y Cynghorau Tref a Chymuned – Rhifyn 7 (09/2024)
Atodiad 5	Newyddlen y Pwyllgor Safonau at y Cynghorwyr Sir – Rhifyn 7 (10/2024)
Atodiad 6	Ffurflen ar gyfer adrodd ar ddyletswydd statudol Arweinwyr Grŵp 2024/2025

1. Rhagair

Trefor Owen
Cadeirydd y Pwyllgor Safonau (o Awst 2025)

Ymgymerais â'r rôl fel Cadeirydd y Pwyllgor yn 2024, ar ôl bod yn Is-gadeirydd ers Chwefror 2024. Rhys Davies oedd yn cyflawni'r rôl o'm blaen. Er bod cyfnod Rhys fel Cadeirydd wedi dod i ben yn gynt na'r disgwyl oherwydd amgylchiadau personol, hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i ddiolch i Rhys, ar ran aelodau'r Pwyllgor, am ei waith. Mae Rhys yn parhau fel aelod llewyg o'r Pwyllgor Safonau, ac mae ei gyfraniad yn werthfawr iawn.

Mae 9 aelod ar y Pwyllgor Safonau, ac mae'r aelodau wedi aros yr un fath ar gyfer eleni. Hoffwn longyfarch Brace Griffiths ar gael ei ethol yn Is-gadeirydd yn Chwefror 2025.

Mae gwaith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn wedi amrywio'n fawr, ac mae'r Pwyllgor wedi bod yn brysur yn bodloni'r gofyniad statudol i hybu a chynnal safon dda o ymddygiad ymhlith Cynghorwyr Sir Ynys Môn a Chynghorwyr Tref a Chymuned, gan gynnwys cynorthwyo aelodau i lynu wrth y Cod Ymddygiad.

Cafwyd 4 cyfarfod ffurfiol yn ogystal â 4 cyfarfod anffurfiol yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn yn ychwanegol at drafodaethau gydag Arweinyddion Grŵp, aelodau etholedig, clerod Cynghorau Cymuned a sesiynau hyfforddi. Roedd y rhan fwyaf o'n gwaith yn cynnwys gweithredu'r materion a amlygwyd wrth adolygu'r cofrestrau o ddiddordebau sampl o aelodau, yn ogystal â sicrhau bod materion pwysig mewn perthynas ag ymddygiad yn cael sylw teilwng mewn cyfarfodydd gydag Arweinyddion Grŵp, yn ystod y Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned ac yn ein Newyddlenni / Cyfathrebiadau gydag Aelodau. Mae'r Pwyllgor yn falch o fod wedi trefnu pedwar sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Cynghorwyr Tref a Chymuned yn ystod Hydref 2024. Cynrychiolwyd Ynys Môn hefyd yn Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol Cymru.

Mae'r adroddiad hwn yn dilyn fformat tebyg i'r fformat a gyflwynwyd y llynedd. Rwy'n gobeithio ei fod yn darparu trosolwg cynhwysfawr o'r gwaith a gyflawnwyd gan y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn.

Hoffwn ddiolch i aelodau etholedig, cyfetholedig ac aelodau llewyg y Cyngor Sir, ac aelodau'r Cynghorau Tref a Chymuned a'r Clerod am eu cydweithrediad mewn perthynas â materion ymddygiad unwaith eto eleni. Mae deg egwyddor bywyd cyhoeddus yn glir, ac mae'r Cod Ymddygiad yn cydymffurfio â'r egwyddorion hyn. Gobeithir y bydd ymdrechion y Pwyllgor yn sicrhau bod gofynion y Cod yn cael eu gwneud yn glir i aelodau, ac y bydd hyn o gymorth iddynt wrth iddynt weithio er budd yr ardal a'i dinasyddion.

Trefor Owen (Cadeirydd)

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English

2. Aelodaeth y Pwyllgor

Mae'r Pwyllgor Safonau'n bwyllgor statudol sydd â 9 aelod. Ceir gwybodaeth am rôl a chyfrifoldebau'r Pwyllgor yn **Atodiad 1**. Mae manylion am y Pwyllgor a'i aelodaeth ar gael yn y fan [yma](#).

- A. Aelodau Lleyg: Penodir y pum aelod lleyg am hyd at ddau dymor o bedair blynedd. Rhaid penodi'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd o blith yr aelodau annibynnol. Gwneir y penodiadau am gyfnod o bedair blynedd neu (os yw'n swydd wag achlysurol) hyd nes y byddai tymor swydd deiliad blaenorol y swydd wedi dod i ben. Gall unigolyn gael ei ail-ethol i'r Gadair/fel Is-gadeirydd.
- B. Aelodau'r Cyngorau Tref a Chymuned: Penodir dau aelod er mwyn cynrychioli'r cyngorau tref a chymuned yn dilyn etholiadau llywodraeth leol. Bydd y cynrychiolwyr yn eistedd ar y Pwyllgor Safonau tan yr etholiadau llywodraeth leol nesaf neu hyd nes nad yw'r unigolion a benodwyd yn aelodau o'r cyngor cymuned mwyach, pa un bynnag sy'n digwydd gyntaf. Gall aelodau cyngor tref a chymuned gael eu hailbenodi am un tymor arall, gyda chytundeb cyngorau tref a chymuned Ynys Môn.
- C. Aelodau'r Cyngor Sir: Gwneir penodiadau am ddau gynrychiolydd drwy benderfyniad y Cyngor.

Ceir dolen at swydd ddisgrifiadau aelodau'r Pwyllgor [yma](#).

	Trefor Owen (Cadeirydd ers Medi 2024)	Aelod Lleyg		Brace Griffiths (Is-gadeirydd ers Chwefror 2025)	Aelod Lleyg
	Rhys Davies (Cadeirydd o Chwefror 2024 hyd nes Awst 2024)	Aelod Lleyg		John R Jones (Cadeirydd hyd nes Chwefror 2024)	Aelod Lleyg
	Gill Murgatroyd	Aelod Lleyg		Margaret Murley Roberts	Cynghorydd Sir
	Dafydd Rhys Thomas	Cynghorydd Sir		Iorwerth Roberts	Cynghorydd Tref a Chymuned
	Margaret Thomas	Cynghorydd Tref a Chymuned			

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English

3. Gwaith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn

Dyma bedwerydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau, wedi ei gwblhau yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, er bod paratoi adroddiad blynyddol yn arfer yn y Cyngor hwn ers sawl blwyddyn cyn iddo ddod yn ofyn statudol. Mae'n adrodd ar waith y Pwyllgor rhwng 04/2024 a 03/2025.

Roedd Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024-2025 (fel y cymeradwywyd gan y Cyngor llawn yn 09/2024) yn rhoi manylion am weithredoedd y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn yn erbyn ei amcanion ac mae'r rhaglen wedi ei chynnwys yn **Atodiad 2**. Yn yr un modd â blynyddoedd blaenorol, cododd rhai materion annisgwyl yn ystod y flwyddyn, ac mae'r manylion am y rhain hefyd wedi eu cynnwys yn Atodiad 2.

Gellir cael mynediad at Raglenni, Adroddiadau a Chofnodion cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor ar dudalen gartref y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor – [dolen yma](#).

Tynnir sylw penodol at y materion hyn:

- **Cwynion ynghylch aelodau Cyngor Sir / Cyngorau Tref a Chymuned yn Ynys Môn at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru**

Cyngorwyr Sir: Derbyniwyd gohebiaeth am 2 achos lle penderfynodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) beidio ymchwilio. Mae 1 achos cyfredol ble mae'r OGCC yn ymchwilio, a chyfeiriwyd 1 achos at y Swyddog Monitro i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor. Ni chwblhawyd y mater hwn hyd nes ar ôl y cyfnod y cyfeiria'r adroddiad hwn ato.

Cyngorwyr Tref a Chymuned: Derbyniwyd gohebiaeth am 3 achos lle penderfynodd OGCC beidio ymchwilio. Roedd 1 achos yn cael ei ymchwilio gan OGCC.

Rhoddwyd y gorau i'r achos hwn bellach, ond tu allan i'r cyfnod y cyfeiria'r Adroddiad hwn ato.

Nododd y Pwyllgor Safonau, yn ei gyfarfod ffurfiol ar 06/02/2025, ei bryderon ynghylch yr oedi rhwng y cyfnod o gyflwyno cwyn i OGCC a'r cyfnod dod i benderfyniad. Mae'r Pwyllgor Safonau wedi codi'r pryderon hyn gydag OGCC a rhoddir sylw i'r mater mewn adroddiad a gyflwynir i gyfarfod y Pwyllgor Safonau ar 11/12/2024.

Ni dderbyniwyd unrhyw hysbysiadau gan Banel Dyfarnu Cymru yn ystod y cyfnod hwn.

Mae OGCC, a Phanel Dyfarnu Cymru, yn cyhoeddi crynodeb Cymru gyfan ar yr achosion maen nhw wedi'u hystyried ar eu gwefannau. Adroddir ar yr achosion hyn yn ystod cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau, ac mae crynodeb hefyd yn cael ei gynnwys yn y Newyddlenni/Cyfathrebiadau a gyhoeddir gan y Pwyllgor Safonau.

- **Gwaith gyda Chyngorau Tref a Chymuned yr Ynys.**

Trefnwyd hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned yn ystod Hydref 2024. Anogwyd y 40 Cyngor Tref a Chymuned ar yr Ynys i fynychu un o'r pedwar sesiwn a drefnwyd yn Gymraeg neu Saesneg, yn ystod y dydd a gyda'r nos. Yn anfoddus, nid oes llawer o ddiddordeb

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Gymraeg / This document is also available in Welsh

wedi bod ar gyfer digwyddiadau hyfforddiant blaenorol, ac mae'r patrwm yn parhau gyda dim ond hanner y Cynghorau Tref a Chymuned yn anfon cynrychiolydd i'r sesiynau hyfforddiant hyn.

Mae'r Pwyllgor yn ddiolchgar i'r Cynghorau Tref a Chymuned hynny sydd wedi cymryd rhan yn y digwyddiadau hyn a digwyddiadau blaenorol.

Roedd Rhaglen Waith y Pwyllgor yn nodi y byddai'n cynnal adolygiad mewn un Cyngor Cymuned lle'r oedd pryderon wedi'u codi gyda'r Pwyllgor. Roedd yn fwiad cynnal yr adolygiad hwn yn ystod Gwanwyn 2023. Fodd bynnag, gofynnodd Clerc y Cyngor Cymuned i ohirio'r adolygiad. Er gwaethaf ymdrechion i drefnu dyddiad amgen, ni chytunwyd ar ddyddiad. Oherwydd yr amser aeth heibio a chan fod y Cyngor Cymuned yn gyndyn o drefnu dyddiad ar gyfer yr adolygiad, cadarnhaodd y Pwyllgor Safonau na fyddai'n cysylltu â'r Cyngor Cymuned ymhellach mewn perthynas â'r cynnig hwn i gynnal adolygiad gwirfoddol o'i Gofrestrau o Ddiddordebau.

Mynychodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyfarfod Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned ar 19/09/2024 i gyflwyno gwybodaeth a drafodwyd gan y Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod ffurfiol yn 06/2024, ac a oedd yn berthnasol i Gynghorau Tref a Chymuned. Anfonwyd newyddlen at yr holl Gynghorau Tref a Chymuned yn 09/2024.

Bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i gysylltu gyda'r Fforwm, fel ffordd o gyfathrebu gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned.

▪ **Protocol Datrysiad Lleol.**

Y Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Aelodau'r Cyngor Sir:

Er bod pryderon wedi'u dwyn i sylw Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn, ni wnaed ceisiadau i Gadeirydd y Pwyllgor weithredu dan drefniadau'r Protocol. Ymdriniwyd â'r pryderon lefel isel am ymddygiad rhai aelodau'n fewnol drwy brosesau grwpiau gwleidyddol.

O ganlyniad i'r gwaith a wnaed gan yr OGCC o ran coladu'r Protocol Datrysiad Lleol gan awdurdodau yng Nghymru, yn ogystal â chaffael barn gyfreithiol ar statws rhai darpariaethau o fewn y Protocol Datrysiad Lleol, cynhaliwyd adolygiad i ystyried Protocol y Cyngor yn 02/2024. Cyflwynwyd adroddiad yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ac mae gweithredu'r newidiadau arfaethedig, ar ôl trafod gydag Arweinyddion Grŵp, yn rhan o raglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2025-26.

Atgoffir aelodau o argaeledd y Protocol, er bod y Pwyllgor yn gobeithio na fydd ei angen. Atgoffir aelodau o'r egwyddorion pe byddent yn dymuno defnyddio'r Protocol Datrysiad Lleol; dylid codi pryderon cyn gynted â phosibl ar ôl y digwyddiad dan sylw, a dylid ymdrin â'r mater ar unwaith i sicrhau proses mor effeithiol â phosibl.

Y Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Aelodau'r Cynghorau Tref a Chymuned:

Mae Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Cynghorau tref a chymuned wedi'i ddatblygu gan Un Llais Cymru, ac fe anogir Cynghorau Tref a Chymuned i'w fabwysiadu. Mae Protocol sydd wedi'i ddatblygu'n lleol ar gael hefyd; er nad yw wedi'i ddefnyddio ers ei fabwysiadu.

▪ **Cyngor gan y Pwyllgor ar hyfforddiant i Aelodau ac Arweinyddion Grŵp**

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

Mae adroddiadau'n cael eu cyflwyno gan y Rheolwr Hyfforddiant a Datblygu Adnoddau Dynol yn ystod cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau. Mae'r adroddiadau hyn yn ystyried cynnwys y Rhaglen Hyfforddiant ar gyfer Aelodau, a'r hyfforddiant a gwblhawyd. Gall y Pwyllgor gyfrannu wrth i'r Rhaglen gael ei datblygu ac ystyried i ba raddau mae Aelodau'n cymryd rhan yn y Rhaglen Hyfforddiant.

Fel rhan o'i waith yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor Safonau wedi bod yn trafod gyda'r Arweinyddion Grŵp a'r Rheolwr Hyfforddiant a Datblygu Adnoddau Dynol er mwyn datblygu sesiynau hyfforddi ar gyfer Arweinyddion Grŵp. Mae rhan gyntaf y rhaglen hyfforddiant yn cynnwys proffilio personoliaeth DISC ar gyfer bob Arweinydd Grŵp, fydd yna'n cael ei ddefnyddio fel sail ar gyfer y sesiynau hyfforddi unigol. Bydd gwaith pellach yn parhau yn ystod rhaglen waith flwyddyn nesaf, a bydd adroddiadau'n cael eu paratoi ar gyfer cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau. Wrth gwrs, gwybodaeth lefel uchel a generig a rennir gyda'r Pwyllgor. Mae manylion y sesiynau hyfforddi gydag arweinyddion grŵp unigol yn gyfrinachol.

Mae hyfforddiant ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Safonau wedi'i gynnwys yn Rhaglen Waith Flynyddol y Pwyllgor. Eleni roedd yn cynnwys:

- ***Hyfforddiant Gwrandawiadau:***

Darparwyd hyfforddiant ar gynnal gwrandawiadau ar gyfer atgyfeiriadau ar y Cod Ymddygiad gan OGCC yn Medi 2024, yng ngoleuni'r 3 achos oedd yn cael eu harchwilio gan y OGCC ar y pryd. Digwyddiad hyfforddi "ystafell ddosbarth" oedd hwn, a gwahoddwyd holl aelodau'r Pwyllgor Safonau i fod yn bresennol. O ganlyniad i'r sesiwn hyfforddiant hwn, adolygodd a diwygiodd y Pwyllgor Safonau ei Weithdrefn Gwrandawiadau. Mae'r ddogfen Weithdrefn a ddiweddarwyd wedi'i chyhoeddi. Bydd yn cael ei hadolygu eto yn 2025/26 er mwyn cynnwys unrhyw wersi a ddysgwyd o'r Gwrandawriad diweddar, a gweithdrefnau cyn cynnal Gwrandawriad yn benodol.

- ***Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad***

Yn dilyn etholiadau Mai 2022, trefnodd y Pwyllgor Safonau sesiynau hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Cyngor. Mynychodd mwyafrif yr aelodau'r hyfforddiant hwnnw, a threfnwyd sesiynau gloywi yn ystod 23/24. Mae'r 35 aelod etholedig cyfredol wedi derbyn hyfforddiant cod ymddygiad mewn ystafell ddosbarth.

Fel Pwyllgor, credwn ei bod hi'n hanfodol bod pob Aelod yn derbyn hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ac rydym yn siomedig bod Llywodraeth Cymru wedi gwrthod yr argymhelliad yn yr Adroddiad Penn y dylai hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad fod yn orfodol i bob Aelod. Er hynny, nodir bod pob Cyngorydd Sir wedi mynychu'r hyfforddiant hwn.

- ***Asesiad y Pwyllgor o sut mae Arweinyddion Grŵp wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan gynghorwyr eu grwpiau.***

Gofynnwyd i Arweinyddion Grŵp gwblhau ffurflen adrodd, cyn trefnu cyfarfodydd rhwng aelodau lleig y Pwyllgor Safonau a phob Arweinydd Grŵp, yn 06/2025, er mwyn edrych yn ôl ar y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Mae copi o'r templed a ddefnyddiwyd eleni i'w weld yn **Atodiad 6**. Mae'n debyg i'r ffurflen flaenorol a ddefnyddiwyd, ond gyda rhai mân newidiadau mewn ymgais i hwyluso'r drafodaeth rhwng yr Arweinyddion Grŵp ac Aelodau lleig y Pwyllgor Safonau.

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

Hoffai'r Pwyllgor Safonau ddiolch i'r Arweinyddion Grŵp am eu cydweithrediad a'u parodrwydd i drafod materion yn ystod y cyfarfodydd hyn, ac yn gyffredinol, yn ystod y flwyddyn.

Mae'r aelodau llewg yn falch o adrodd eu bod yn fodlon â gwaith yr Arweinyddion Grŵp, mewn perthynas â'u cyfrifoldebau am ymddygiad eu haelodau, yn ystod 2024/25. Maent o'r farn bod pob Arweinydd Grŵp, er bod ganddynt arddulliau arwain gwahanol, yn cymryd camau rhesymol i gynnal safonau ymddygiad uchel ymysg eu haelodau. Daethant i'r casgliad hwn ar sail cynnwys yr adroddiadau ysgrifenedig a gyflwynwyd gan yr Arweinyddion Grŵp a'r trafodaethau a gynhaliwyd.

Barn y Pwyllgor yw bod y broses eleni wedi bod yn gadarnhaol, ac fe wnaeth pob Arweinydd Grŵp drafod a thystiolaethu fod ganddynt ddealltwriaeth glir o'u dyletswydd a'u bod yn mynd ati'n fwriadol i ddatblygu eu haelodau. Disgrifiodd yr Arweinyddion Grŵp hefyd eu hyblygrwydd wrth gefnogi eu haelodau, gan sicrhau cyswllt anffurfiol cyson a threfnu cyfarfodydd un i un. Roedd yr Arweinyddion Grŵp yn nodi, yn gyffredinol, bod diwylliant cadarnhaol a pherthynas waith dda yn bodoli rhwng Arweinyddion Grŵp.

Codwyd nifer o faterion cadarnhaol er mwyn cynorthwyo i hyrwyddo safonau uchel ymhellach, gan gynnwys hyfforddiant diweddarau ar y Cod Ymddygiad. Bydd y Pwyllgor Safonau'n adolygu'r cynnig hyfforddiant yn ystod 2025/26.

Y bwriad yw cynnal proses a threfniadau tebyg ar gyfer yr asesiad hwn yn 2025/2026, gan wneud addasiadau technegol i'r ffurflen fel ei bod yn fwy hwylus i'w chwblhau.

Anogwyd yr Arweinyddion Grŵp i barhau i gael cyswllt rheolaidd â'u haelodau er mwyn hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel, derbyn unrhyw hyfforddiant a gynigir mewn perthynas â'u rôl fel Arweinyddion Grŵp, ac ymgysylltu'n gadarnhaol â'r Pwyllgor Safonau.

- **Ymyrraeth Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor mewn mater ymddygiad yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion**

Yn dilyn cyfeiriad gan y Swyddog Monitro, ynglŷn ag ymddygiad dau aelod, mynychodd Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor gyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion er mwyn arsylwi ymddygiad aelodau. Cychwynnwyd ar y broses hon yn 03/2024 ac roedd y gwaith hwn yn parhau ar Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2024/2025.

Nodwyd yn Adroddiad Blynyddol y llynedd fod Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau wedi cwrdd â'r Arweinyddion Grŵp perthnasol i drafod ymddygiad 2 aelod. Ym marn y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd, cymerwyd camau adfer digonol yn dilyn y cyfarfodydd hyn, a daeth y ddau fater i ben yn foddhaol. Hysbyswyd y rheiny a gododd y pryderon parhaus am yr ymyrraeth a'r datrysiad.

Mynychodd yr aelodau llewg (mewn parau) gyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ym mis Mawrth, Ebrill a Mai 2024, yn dilyn cyfarfod rhwng Cadeirydd, ac Is-gadeirydd, y Pwyllgor Safonau a Chadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Y bwriad oedd arsylwi ymddygiad ar ôl derbyn pryderon mewn perthynas ag ymddygiad 2 o'r Aelodau (nad oeddent yn Aelodau o'r Pwyllgor) yng nghyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn 02/2024. Bwriad y Pwyllgor Safonau oedd goruchwyllo am gyfnod o 6 mis, yn amodol ar adolygiad ar ôl 3 mis. Byddai'r cyfnod hwn yn cael ei ymestyn neu ei gwtogi, fel y gwelir yn briodol. Yn eu hadolygiad (yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

Cynllunio a Gorchmynion ym mis Mai 2024), penderfynodd yr Aelodau lleyg ddod â'r ymarfer goruchwylio i ben am eu bod yn fodlon â'r hyn a welsant.

Adroddwyd y canfyddiadau cyffredinol i Gadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion mewn llythyr dyddiedig 16/05/2024. Roedd y rhain yn cynnwys arsylwadau aelodau lleyg y Pwyllgor Safonau oedd yn nodi bod ymddygiad a sylwadau'r rheiny oedd yn bresennol yn barchus ac na ail-adroddwyd yr ymddygiad oedd yn destun pryder yn wreiddiol; cafodd gyfranwyr gyfle teg i siarad; roedd aelodau'r pwyllgor wedi paratoi ar gyfer y cyfarfodydd ac yn ymwybodol o'r trefniadau. Canmolwyd y Cadeirydd hefyd am fod yn awdurdodol a theg, ac am osod safon dda o gwrteisi a sicrhau bod rhanddeiliaid yn cael cyfle teg i siarad.

Cysylltodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau â'r Gwasanaeth Cynllunio gan argymhell y dylid darparu hyfforddiant i aelodau. Mae hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn fandadol, ond teimlwyd y byddai hyfforddiant mwy cyffredinol ar gyfer yr holl aelodau etholedig yn ddefnyddiol er mwyn eu bod yn ymwybodol o faterion Cynllunio a'r broses i'w dilyn. Paratowyd canllaw gan y Swyddogion Cynllunio, ac fe'i rhannwyd gyda'r Pwyllgor Safonau er mwyn sicrhau ei fod yn cyflawni briff y Pwyllgor. Cafodd y ddogfen ei rhannu gydag Aelodau ar 10/06/2024.

- **Adolygiadau o'r tair Cofrestr o Ddiddordebau**

Elfen bwysig o waith y Pwyllgor yn ystod 2023/2024 oedd cynnal adolygiadau o Gofrestrau Diddordebau sampl o aelodau'r Cyngor Sir. Cyflawnwyd y gwaith hwn gan y pum aelod lleyg ar y Pwyllgor Safonau, gyda phob un yn adolygu Cofrestrau 4 Aelod, wedi eu dewis ar hap, ar sail cydbwysedd gwleidyddol. Cynhaliwyd yr adolygiadau hyn yn 01/2024 ond cafodd y camau a nodwyd eu cynnwys yn rhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2024/25.

Adroddwyd yn fanwl ar y broses adolygu mewn adroddiadau a gyflwynwyd yng nghyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau yn 06/2024 a 02/2025.

Cymerodd y Pwyllgor Safonau y camau canlynol o ganlyniad i'r ymarferiad: - [Adolygiadau o Gofrestrau o Ddiddordeb Aelodau Etholedig](#)

- **Caniatâd Arbennig**

Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau ystyried ceisiadau ar gyfer caniatâd arbennig er mwyn galluogi Aelodau, na all gymryd rhan mewn trafodaeth neu benderfyniad oherwydd diddordeb personol sylweddol (diddordeb sy'n rhagfarnu), i wneud hynny dan amgylchiadau a ddiffinnir gan statud.

Ni dderbyniwyd unrhyw gais am ganiatâd arbennig yn ystod y cyfnod adrodd.

Atgoffir aelodau bod modd iddynt wneud cais am ganiatâd arbennig, fel Cynghorwyr Sir, Aelodau Cyfetholedig neu Gynghorwyr Tref a Chymuned.

[nodyn-briffio-caniatad-arbennig-aelodau.pdf](#)

- **Newyddlenni**

Mae wedi bod yn arferiad gan y Pwyllgor Safonau i anfon Newyddlenni ar gyfer (a) y Cynghorau Tref a Chymuned a (b) Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn yn dilyn cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

(ddwywaith y flwyddyn). Fodd bynnag, nodwyd yn yr adroddiad blynyddol diwethaf bod y Pwyllgor wedi dod i'r casgliad bod paratoi'r Newyddlenni'n gofyn am lawer o adnoddau'r Pwyllgor a'r swyddogion ategol, heb fawr o ymateb i'r ceisiadau/materion a godwyd ynddynt, ac felly y byddai'n ailystyried dulliau cyfathrebu o'r fath yn y dyfodol.

Mae'r Newyddlen a ddosbarthwyd i Gynghorau Tref a Chymuned ym mis Medi 2024 ar gael yn **Atodiad 4** ac mae'r Cylchlythyr i Gynghorwyr Sir a anfonwyd ym mis Hydref 2024, ar gael yn **Atodiad 5**.

Yn ei gyfarfod ffurfiol ym mis Chwefror 2025, cytunodd y Pwyllgor i roi cynnig ar ddull gweithredu arall er mwyn rhannu ei negeseuon allweddol gyda'r Cynghorwyr Tref a Chymuned ac Aelodau CSYM o hyn ymlaen. Bydd gwaith pellach mewn perthynas â hyn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2025/2026. Mae'r rhaglen waith i'w gweld yn Atodiad 3.

4. Edrych Ymlaen at 2025/2026

Mae Rhaglen Waith arfaethedig y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025-2026 wedi ei chynnwys yn **Atodiad 3**.

Mae gofynion statudol ar y Pwyllgor Safonau (gweler **Atodiad 1**). Fodd bynnag, mae penderfynu sut mae gweithredu o fewn y gofynion statudol hynny yn fater o ddewis lleol i ryw raddau.

Cytunwyd y byddai'r model rhyngweithiol a ddatblygwyd gan y Pwyllgor mewn blynyddoedd a fu yn cael ei gyfyngu yn 2024/25, oherwydd bod y gwaith ataliol helaeth a gyflawnwyd gan y Pwyllgor Safonau wedi bod yn effeithiol, gyda nifer y cwynion ynghylch ymddygiad aelodau'r Cyngor Sir a'r Cynghorau Tref a Chymuned yn isel ers sawl blwyddyn, a'r disgwyl y gallai un, neu fwy o'r materion oedd dan archwiliad gan OGCC gael eu cyfeirio at y Pwyllgor Safonau.

Yn dilyn Penderfyniad Dechreuol yn 02/2025, penderfynwyd y dylid cynnal Gwrandawriad mewn perthynas ag un o'r materion hynny. Mae cynnal Gwrandawriad yn flaenoriaeth i'r Pwyllgor Safonau, a'i swyddogion cefnogol. Cynhaliwyd y Gwrandawriad yn 05/2025 ac nid yw o fewn cwrmpas yr Adroddiad hwn. Rhoddir sylw iddo yn adroddiad y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/26.

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae achos arall yn destun ymchwiliad gan OGCC ac mae'n bosib y gallai gael ei gyfeirio at y Pwyllgor Safonau ar gyfer Penderfyniad dechreuol ac, efallai, Gwrandawriad. Byddai'n rhaid i'r Pwyllgor flaenoriaethu ymateb i gyfeiriad o'r fath. Ar sail hynny, ac i sicrhau bod digon o gapasiti ar gael i gyflawni'r gofyniad statudol sylfaenol hwn, bydd rhaglen waith ataliol y Pwyllgor yn cael ei chyfyngu ymhellach yn ystod 2025/26. Felly, am yr ail flwyddyn yn olynol, ni fydd y Pwyllgor Safonau yn cynnal unrhyw adolygiadau o gofrestrau'r Cyngor Sir na'r Cynghorau Tref a Chymuned.

Bydd y Pwyllgor, wrth gwrs, yn blaenoriaethu ei waith ac yn ailgyfeirio ei adnoddau i sicrhau ei fod yn parhau i fodloni ei ofynion statudol a bydd yn parhau i gefnogi Aelodau'r Cyngor Sir a chynghorau tref a chymuned i gydymffurfio â'r gofynion o dan eu Cod Ymddygiad.

Adroddiad Blynyddol Pwyllgor Safonau: 2024-2025

ATODIADAU

ATODIAD 1

Rôl a Chyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau:

Mae'n ofyn statudol bod gan y Cyngor Sir Bwyllgor Safonau. Swyddogaethau cyffredinol pwyllgorau safonau yw hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau ac aelodau cyfetholedig o awdurdod perthnasol a'u cynorthwyo i gydymffurfio â Chod Ymddygiad yr aelodau.

I'r perwyl hwn, mae rolau a swyddogaethau statudol y Pwyllgor Safonau, mewn perthynas ag aelodau'r Cyngor Sir (etholedig a chyfetholedig) a Chynghorau Tref/Cymuned yn cynnwys:-

- hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan aelodau;
- cynorthwyo aelodau i gadw at eu Cod Ymddygiad;
- cynghori'r awdurdod ynghylch mabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau;
- cynghori, hyfforddi, neu drefnu i hyfforddi aelodau ar faterion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
- monitro Cod Ymddygiad yr Aelodau;
- ystyried ceisiadau am ganiatâd arbennig;
- ymdrin ag unrhyw atgyfeiriadau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC), neu Banel Dyfarnu Cymru.

Yn ogystal, mae dyletswyddau ychwanegol wedi cael eu rhoi ar y Pwyllgor ers mis Mai 2022, sef:

- monitro cydymffurfiaeth yr Arweinyddion Grŵp gyda'i dyletswydd i gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau'r grŵp a chydweithredu â Phwyllgor Safonau'r Cyngor wrth iddo arfer ei swyddogaethau.
Rhaid i bwyllgor safonau hefyd ddarparu cyngor a hyfforddiant, neu drefnu hyfforddiant i arweinyddion grŵp ar y ddyletswydd newydd. Ar ddechrau pob gweinyddiaeth, dylai hyn ddigwydd o fewn chwe mis i'r etholiad a dylid adolygu hyn bob blwyddyn.
- cyhoeddi Adroddiad Blynnyddol:
Mae'n rhaid i'r Pwyllgor Safonau ddarparu Adroddiad Blynnyddol i'r Cyngor cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, a rhaid i'r Cyngor ystyried yr adroddiad hwn ac unrhyw argymhellion a wneir gan y Pwyllgor Safonau o fewn tri mis o'i dderbyn.

Fel isafswm, rhaid i'r adroddiad:

- ddisgrifio sut mae'r Pwyllgor Safonau wedi cyflawni ei swyddogaethau;
- cadarnhau bod protocol lleol ar waith ar gyfer datrys cwynion, a darparu asesiad o'i effaith;
- cynnwys dadansoddiad o gwynion. Rhaid i'r dadansoddiad hwn gynnwys gwybodaeth am nifer y cynghorwyr sydd wedi bod yn destun cwyn a gadarnhawyd, ac a oeddent wedi mynychu sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ai peidio, cyn neu ar ôl i'r gŵyn ddod i law;
- cynnwys crynodeb o'r hysbysiadau a roddwyd i'r pwyllgor gan Banel Dyfarnu Cymru, sy'n ymwneud â phenderfyniadau'r Panel ar achosion posibl o dorri cod ymddygiad yr aelodau;
- darparu crynodeb o adroddiadau ac argymhellion a wnaed neu a gyfeiriwyd at y pwyllgor gan OGCC yn ymwneud ag ymchwilio i achosion honedig o dorri'r Cod Ymddygiad, ac unrhyw gamau dilynol a gymerwyd gan y Pwyllgor Safonau;
- disgrifio'r cyngor y mae wedi'i roi ar hyfforddiant i aelodau ac arweinyddion grwpiau a sut mae'r cyngor hwnnw wedi'i roi ar waith;
- asesu sut y mae'r Pwyllgor wedi gweithio gyda'r cynghorau tref a chymuned yn ei ardal i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad ymysg cynghorwyr tref a chymuned;

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English

- cynnwys asesiad y Pwyllgor o sut mae Arweinwyr Grŵp wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan gynghorwyr eu grwpiau, gan gynnwys y cyngor y mae'r pwyllgor safonau wedi'i ddarparu a'r hyfforddiant y mae wedi'i awgrymu.

ATODIAD 2

Rhaglen Waith ar gyfer y Pwyllgor Safonau 2024/2025 – (cadarnhawyd gan y Cyngor Llawn ar 26.09.2024) ynghyd â manylion am ganlyniadau yn erbyn yr amcanion.

Rhif	Eitemau	Cam Gweithredu	Cwblhawyd / Camau Pellach
1	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor Llawn	- Fod y Pwyllgor yn dechrau ystyried a gweithio ar yr Adroddiad Blynyddol cyn ei gyfarfod ffurfiol ym mis Mehefin 2025 - Fod y Pwyllgor yn datblygu ei adroddiad blynyddol ar gyfer 2024/2025 (a'r cynllun gwaith arfaethedig ar gyfer 2025/2026) ar ddiwedd tymor 2024/2025. - Mae hyn yn cynnwys gweithio gydag Arweinyddion Grŵp mewn perthynas â'u cyfrifoldebau adrodd dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a'r broses i'w dilyn rhwng Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau.	- Trafodwyd y broses adrodd ar gyfer Arweinyddion Grŵp yn ystod 2023/24 mewn cyfarfod anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau ar 25/10/2024. Gwnaed diwygiadau i'r ffurflen adrodd. - Cyflwynodd Gadeirydd y Pwyllgor Safonau y ffurflen adrodd ddiwygiedig i'r Arweinyddion Grwpiau ar 30/01/2025. - Rhannwyd y ffurflenni cais gyda'r Arweinyddion Grŵp yn ogystal â chais i ddychwelyd y ffurflenni wedi'u cwblhau i'r Swyddog Monitro erbyn 30/04/2025. - Derbyniwyd ffurflenni wedi eu cwblhau a threfnwyd cyfarfodydd rhwng yr Arweinyddion Grŵp ac Aelodau lleig y Pwyllgor Safonau yn ystod Haf 2025. - Mae gwybodaeth o'r cyfarfodydd gydag Arweinyddion Grŵp wedi'i chynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol. Bydd yr adroddiad terfynol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn yn 09/2025.
2	Gweithredu'r Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Cynghorwyr Sir a Chynghorwyr Tref a Chymuned	Pan fo'n ofynnol / yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd.	- Trafodwyd Protocol Datrysiad Lleol y Cyngor Sir yn y Pwyllgor Safonau yn 02/2025. - Cynigiwyd diwygiadau. Bydd gwaith yn mynd rhagddo fel rhan o'r Rhaglen Waith ar gyfer 2025 - 2026, er mwyn gweithredu'r newidiadau arfaethedig. - Nifer yr achosion a gyfeiriwyd dan y Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer CSYM: - Dim - Nifer yr achosion a gyfeiriwyd dan y Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer CTaCh: - Dim

3	Cynnig a darparu hyfforddiant sydd ar gael i arweinwyr pleidiau gwleidyddol Angen penderfynu: • Pwy fydd yn darparu'r hyfforddiant • Cynnwys Aelodau'r Pwyllgor Safonau • Cynnwys Uwch Swyddogion?	• Rhaid gwneud y trefniadau hyn ar ddechrau bob gweinyddiaeth a rhaid cynnal hyfforddiant cyn pen 6 mis o'r etholiad, a rhaid ei adolygu'n flynyddol. • Bydd y Pwyllgor Safonau'n annog Arweinyddion Grŵp i gwblhau hyfforddiant a ddatblygir dan sgôp Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol a/neu drwy'r CLILG. • Yn lleol, bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i weithio gyda'r adran Hyfforddiant (AD) i drefnu Hyfforddiant 1-1 ar gyfer Arweinyddion Grŵp er mwyn eu cefnogi gyda'u rolau fel arweinwyr statudol ar faterion sy'n cael eu hystyried yn berthnasol ar gyfer Arweinyddion Grŵp lleol.	• Mynychodd Gadeirydd y Pwyllgor Safonau gyfarfod gyda'r Arweinyddion Grŵp ar 10/10/2024 i gyflwyno'r rhaglen a argymhellwyd gan yr Adain Hyfforddiant (Adnoddau Dynol). • Darparwyd diweddariad gan y Rheolwr Hyfforddiant AD yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ar 06/02/2025. • Mae gwaith yn parhau o ran proffilio DISC a sesiynau hyfforddi dilynol, a bydd hyn wedi'i gynnwys yn y Rhaglen Waith ar gyfer 2025-2026.
4	Cyfathrebu gydag arweinyddion pleidiau gwleidyddol gan gynnwys mewn perthynas â dyletswydd arweinyddion grŵp dros ymddygiad eu haelodau	• Cadeirydd ac Is-gadeirydd i adrodd mewn cyfarfodydd Arweinyddion Grwpiau yn dilyn bob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau a chyflwyno'r Newyddlen arfaethedig. • Adrodd / cyfathrebu pellach i'w wneud ar gais. • Unrhyw waith sydd ei angen fel rhan o ddyletswydd y Pwyllgor Safonau i asesu a ddylid rhyddhau arweinyddion grŵp o'u dyletswyddau statudol.	• Cyfarfod yr Arweinyddion Grŵp (cyflwyniad gan Trefor Owen fel Is-gadeirydd) ar 18/07/2024 i gyflwyno canfyddiadau cyffredinol/gwersi a ddysgwyd o'r adolygiad ar gofrestrau o ddiddordebau'r Aelodau (cafodd cyfarfodydd yr Arweinyddion Grŵp ar 06/06/24 a 20/06/24 eu canslo). • Cyfarfod yr Arweinyddion Grŵp (cyflwyniad gan Gadeirydd y Pwyllgor) ar 10/10/24 i ddarparu diweddariad ar y materion a godwyd yn y cyfarfod ffurfiol yn 06/2024; cyflwyno'r Newyddlen, trafod hyfforddiant mandadol Aelodau a rôl yr Arweinyddion Grŵp a hyfforddiant Arweinyddion Grŵp.* • Cyfarfod Arweinyddion Grŵp (cyflwyniad gan Gadeirydd y Pwyllgor) ar 30/01/2025 i gyflwyno ymateb arfaethedig y Pwyllgor i Ymgynghoriad OGCC yn ei arfer o hysbysu Cynghorwyr pan mae cwynion yn cael eu cyflwyno. *Cafodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyfarfod gyda 2 arweinydd

			grŵp i drafod y cofnod hyfforddiant mandadol ar gyfer aelodau eu grŵp yn 12/2024 a 01/2025. Codwyd y pryder yn dilyn adroddiad y Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau yn 07/2024. Gwnaed sylw cyffredinol yng nghyfarfod yr Arweinyddion Grŵp yn 10/2024, a chan nad oedd unrhyw welliant wedi'i nodi, trefnwyd cyfarfodydd gyda 2 Arweinydd Grŵp.
5	Cyfathrebu gydag aelodau CSYM / Cynghorau Tref a Chymuned	Anfon newyddlenni yn dilyn y cyfarfodydd ffurfiol.	- Newyddlenni (Rhifyn 7) wedi'u hanfon mewn perthynas â chyfarfod Mehefin - Cynghorau Tref a Chymuned yn 09/2024 ac Aelodau CSYM yn 10/2024. - Oherwydd nad oes gan swyddogion fawr o gapasiti i gefnogi'r gwaith hwn, mae'r Pwyllgor Safonau wedi penderfynu peidio parhau gyda'r arferiad hwn. Bydd dulliau cyfathrebu amgen yn cael eu trafod fel rhan o Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2025-2026.
6	Cyfarfodydd	- Cyfarfodydd ffurfiol yn 06/2024 a 12/2024, yn ôl y gofyn. - Efallai y trefnir cyfarfodydd anffurfiol pan fo'n ofynnol.	13/05/2024 – cyfarfod anffurfiol 20/05/2024, 24/05/2024 a 03/06/2024 - cafodd aelodau lleyg y Pwyllgor Safonau gyfarfod gyda 4 Arweinydd Grŵp. 18/06/2024 – Cyfarfod ffurfiol 01/07/2024 – Cyfarfod anffurfiol (2) 06/09/2024 – Hyfforddiant gwrandawiaadau 25/10/2024 – Cyfarfod anffurfiol 11/12/2024 – Wedi canslo cyfarfod ffurfiol 24/01/2025 – Cyfarfod ffurfiol 06/02/2025 – Cyfarfod ffurfiol 26/02/20205 – Cyfarfod ffurfiol eithriadol - Cynhelir cyfarfodydd ffurfiol fel cyfarfodydd hybrid. Fel rheol, mae cyfarfodydd anffurfiol yn cael eu cynnal fel cyfarfodydd rhithiol yn unig.

7	Adrodd am gwynion - Adroddiadau Diweddarau Chwarterol	• Bydd adroddiadau'n cael eu cynnwys yn Agenda ffurfiol y Pwyllgor (adrodd ddwywaith y flwyddyn). • Mae adroddiad y Pwyllgor Safonau'n trafod unrhyw dueddiadau penodol sy'n destun pryder. Angen parhau i adolygu hyn a sicrhau bod y broses yn gwarchod a pharchu (unrhyw rai o) ofynion cyfrinachedd yr OGCC mewn perthynas â'r materion hyn.	• Chwarter 1 - anfonwyd neges e-bost ar 02/07/2024 • Chwarter 2 - anfonwyd neges e-bost ar 01/10/2024 • Chwarter 3 - anfonwyd neges e-bost ar 18/01/2025 • Chwarter 4 - anfonwyd neges e-bost ar 02/04/2025 • Chwarteri 1-3 wedi'u cynnwys ar yr agenda ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Safonau ar 06/02/2025
8	Hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	• Annog holl aelodau'r Pwyllgor Safonau i gwblhau'r holl hyfforddiant mandadol. • Trefnu unrhyw hyfforddiant arall sy'n ofynnol, mewn ymgynghoriad gyda Rheolwr Hyfforddiant AD.	• Cynigir hyfforddiant i aelodau'r Pwyllgor Safonau yn unol â'r Cynnig Hyfforddiant ar gyfer Aelodau. • Darparwyd hyfforddiant 'gwrandawiadau' i holl Gadeiryddion Pwyllgorau Safonau drwy'r Fforwm Pwyllgorau Safonau Cenedlaethol yn 04/2024. • Hyfforddiant 'gwrandawiadau' lleol wedi'i drefnu ar gyfer y Pwyllgor Safonau ar 06/09/2024
9	Hyfforddiant Cod Ymarfer ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned (hyfforddiant gloywi canol tymor)	• I drefnu, mewn ymgynghoriad â'r Rheolwr Hyfforddi AD, hyfforddiant ar y Cod Ymarfer fydd yn cael ei gynnal i Gynghorau Tref a Chymuned yn ystod Hydref 2024.	• 4 sesiwn wedi'u trefnu fel a ganlyn: • Dydd Llun 14/10/2024 – 2:00pm-3:30pm Cymraeg • Dydd Mercher 23/10/2024 – 2:00pm - 3:30pm Saesneg • Dydd Iau 7/11/2024 – 6:30pm-8:00pm Cymraeg • Dydd Iau 19/11/2024 – 6:30pm-8:00pm Saesneg • Adroddiad ar bresenoldeb wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod yn 06/2025.
10	Hyfforddiant Cadeirio - Herio Ymddygiad	• Cadeirydd / Is-gadeirydd i fynychu hyfforddiant sy'n cael ei drefnu drwy'r Rheolwr Hyfforddiant AD ar ddelio gydag ymddygiad heriol gan aelodau a/neu'r cyhoedd.	• Ychwanegir y mater hwn at Raglen y Pwyllgor Safonau ar gyfer 25/26
11	Sut i wneud cwyn	• Rhaid ystyried sut i roi cyhoeddusrwydd i gwynion yn erbyn Aelodau unwaith y cytunir beth fydd y broses ar gyfer 'cwynion lefel isel' yn dilyn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar yr Adolygiad Penn.	• Dal yn disgwyl am fanylion gan Lywodraeth Cymru am eu hymgyngghoriad ar yr Adolygiad Penn.

12	Caniatâd Arbennig	Pan fydd ceisiadau'n codi.	Nid oes unrhyw geisiadau am ganiatâd arbennig wedi'u derbyn ar gyfer y cyfnod hwn.
13	Adroddiadau Blynyddol Aelodau	Dylai'r Pwyllgor Safonau barhau i annog y weithred o gwblhau Adroddiadau Blynyddol a gweithio gyda Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd mewn perthynas â'r mater hwn, gan gofio mai dewis bob Cyngorydd unigol yw cwblhau adroddiad blynyddol ai peidio.	Mae'r adroddiadau a gyflwynwyd gan y Pennaeth Democratiaeth yng nghyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau yn cynnwys manylion am Adroddiadau Blynyddol.
14	Cynghorau Tref a Chymuned	Rhaid i'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd fynychu Cyfarfodydd Fforwm rheolaidd i gyflwyno materion o ddiddordeb gan y Pwyllgor Safonau i Gynghorau Tref a Chymuned a Chylchlythyrau.	- Mynychodd y Cadeirydd gyfarfod y Fforwm ar 19/09/2024. - Oherwydd problemau gyda chapasiti staff, cafodd cyfarfod y Pwyllgor Safonau a drefnwyd yn 12/2024 ei ganslo a'i aildrefnu, felly cyfarfu Cadeirydd y Pwyllgor Safonau â'r Fforwm yn 05/2025.
15	Fforwm Pwyllgorau Safonau Cenedlaethol	Dylai Cadeirydd y Pwyllgor Safonau fynychu cyfarfodydd y Fforwm a chynnig adborth i aelodau'r Pwyllgor Safonau.	- Mynychodd Trefor Owen (yn ei gapasiti fel Is-gadeirydd ar y pryd) gyfarfod o'r Fforwm ar 24/06/2024. Rhannwyd nodiadau gydag aelodau'r Pwyllgor Safonau, a chawsant eu trafod yn ddiweddarach yn 06/2024. - Mynychodd Trefor Owen (yn ei gapasiti fel Cadeirydd) gyfarfod o'r Fforwm ar 27/01/2025. Rhannwyd nodiadau gydag aelodau'r Pwyllgor Safonau yn 02/2025. - Trefnwyd hyfforddiant gwrandawriadau i Aelodau'r Fforwm (h.y. Cadeirydd y Pwyllgor Safonau) ar 23/04/2024. Nid oedd Rhys Davies (yn ei gapasiti fel Cadeirydd ar y pryd) yn gallu mynychu, ond derbyniodd recordiad o'r hyfforddiant.
16	OGCC a PDC yn adrodd ar achosion Darparu dolenni ar gyfer aelodau'r	Darparu adroddiadau ym mhob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cyfeirio at yr achosion a gyhoeddwyd gan y OGCC a PDC.	- Wedi'i gynnwys yn yr agenda ar gyfer cyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau yn 06/2024 a 02/2025. - Materion yn y Newyddlenni/gohebiaeth wedi'u

	Pwyllgor Safonau.		rhannu gyda Chynghorau Tref a Chymuned ac Aelodau CSYM.
17	Adroddiad Penn / ymgynghoriad LIC ar faterion moesegol	- Mae'r adroddiad Penn wedi'i gyhoeddi. Ymgynghoriad LIC wedi dod i ben 23.06.2023. - Ymatebion i'r Ymgynghoriad a gyhoeddwyd gan LIC yn 11/2023. - Angen gwaith pellach pan mae ymateb Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad yn cael ei gyhoeddi. Dim amserlen gyhoeddus ar hyn o bryd.	Dim manylion pellach wedi'u derbyn yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn.
18	Trafodaethau Blynyddol ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Bydd y Cadeirydd yn cwrdd ag Aelodau ac yn adrodd ar unrhyw allbynnau sydd angen eu cyfeirio at y Swyddog Monitro. - Bydd y Cadeirydd yn cael sgwrs gyda'r Swyddog Monitro.	- Penodwyd Cadeirydd ac Is-gadeirydd newydd yn 02/2024. Ymddiswyddodd y Cadeirydd o'r rôl yn 08/2024. Penodwyd yr Is-gadeirydd fel Cadeirydd yn 09/2024. Cafodd Is-gadeirydd ei benodi yn 02/2025. - O ganlyniad i hyn, a chapasiti swyddogion (oherwydd bod swydd yn wag ers Haf 2024) nid yw'r mater hwn wedi gwneud cynnydd oherwydd yr angen i flaenoriaethu materion eraill ar y rhaglen waith. Bydd y mater hwn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith 2025-2026. Mae'r cyfarfodydd adolygu hyn bellach wedi'u cynnal.
19	Arsylwi'r Cyngor a chyfarfodydd ei Bwyllgorau o bryd i'w gilydd.	- Bydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn arsylwi cyfarfodydd y Cyngor Sir neu ei Bwyllgorau os bydd angen, a bydd hefyd yn darparu adborth i'r Cadeirydd perthnasol. - Yn dilyn ymlaen o waith yn ystod 2023/2024, bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i arsylwi cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Y bwriad gwreiddiol yw bod dau aelod annibynnol yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor am 6 mis (gan ddechrau ym mis Mawrth 2024), gyda'r bwriad o gynnal adolygiad ar ôl 3 mis (Mai); efallai bydd yr ymarferiad arsylwi yn dod i ben yn gynt na'r disgwyl neu'n cael ei ymestyn, fel y gwelir yn briodol. Bydd canfyddiadau cyffredinol yn cael eu bwydo yn ôl	- Dechreuodd y Pwyllgor Safonau arsylwi cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn 03/2024, fel rhan o waith ataliol y Pwyllgor yn dilyn atgyfeiriad gan y Swyddog Monitro. Roedd hyn yn dilyn cyfarfod rhwng Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau (ar y pryd), a Chadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Bwriad y Pwyllgor Safonau oedd arsylwi cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion am gyfnod o 6 mis, gan gynnal adolygiad ar ôl 3 mis. - Mynychodd aelodau lleig y Pwyllgor Safonau gyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn eu tro yn 03, 04

		i Gadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ar ddiwedd yr ymarferiad; bydd unrhyw bryderon brys yn cael eu hadrodd yn gynt.	a 04/2024. Yn dilyn hyn, adolygodd yr aelodau llebyg y mater mewn cyfarfod anffurfiol ar 13/05/2024 a phenderfynu peidio â pharhau gyda'r gwaith arsylwi/adolygu ymhellach. Ni chwblhawyd unrhyw arsylwadau pellach yn ystod y flwyddyn.
20	Cefnogi gwaith y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd wrth iddo annog llesiant aelodau'r Cyngor Sir.	Cynorthwyo'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd wrth iddo arwain y gwaith hwn.	Mae'r Pennaeth Democratiaeth yn cyflwyno ei ddiweddariad mewn perthynas â materion yn ymwneud ag Aelodau mewn cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau.
21	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch - cynyddu gwerth y gofrestr i £25.	Yn dilyn trafodaeth ar lefel genedlaethol yn Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol Cymru i safoni'r trothwy ar gyfer cofrestru rhoddion a lletygarwch ym mhob un o'r awdurdodau yng Nghymru, cytunodd y Cyngor, mewn egwyddor y byddai'r trothwy arfaethedig o £25 yn cael ei weithredu yn yr awdurdod hwn, yn hytrach na'r cyfyngiad £20 presennol. Fodd bynnag, mae angen newid Cyfansoddiad y Cyngor cyn y gellir rhoi'r trothwy newydd ar waith. Gwnaed argymhelliad y dylid cynnwys yr argymhelliad hwn wrth gyflwyno'r adroddiad priodol nesaf i'r Pwyllgor Gwaith / y Cyngor llawn. Nid oes cyfle o'r fath wedi codi hyd yma. Dyma yw bwriad y Pwyllgor.	- Nid oes cyfle wedi bod i weithredu ar y mater hwn. - Bydd y mater hwn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith 2025-2026, ond nid yw'n cael ei ystyried yn flaenoriaeth.
22	Camau'n codi o'r adolygiadau ar gofrestr diddordebau Aelodau etholedig gan Aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau.	Cwblhawyd yr adolygiadau ym mis Ionawr 2024. Trafodwyd y canfyddiadau mewn cyfarfod anffurfiol ar 01/02/2024. Mae gwaith yn parhau er mwyn sicrhau bod canfyddiadau'r adolygiad hwnnw yn cael eu dosbarthu ymhlith (a) Cynghorwyr unigol, (b) arweinyddion grŵp, (c) swyddogion a (d) yr holl aelodau.	- Cynhaliwyd adolygiad o sampl o gofrestrau diddordebau Cynghorwyr Sir yn 01/2024 (fel rhan o Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2023-2024), a thrafodwyd y canfyddiadau mewn cyfarfod anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn 02/2024. - Cafodd y gwaith o weithredu ar y canfyddiadau o ganlyniad i'r adolygiadau ei gynnwys fel cam gweithredu ar Raglen Waith 2024/2025.

			• Adroddwyd ar y broses yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau yn 06/2024 a 02/2025. • Anfonwyd gohebiaeth at Gynghorwyr unigol lle'r oedd yr adolygydd o'r farn bod yr Aelod angen adolygiad / diweddariad / eglurhad am unrhyw wybodaeth. • Lle'r oedd pryderon ynghylch llesiant e.e. oherwydd cofnodion presenoldeb, anfonwyd gohebiaeth at yr Arweinydd Grŵp perthnasol. • Nodwyd materion corfforaethol e.e. materion technegol gan aelodau lle ydychydig tra'n cwblhau adolygiadau, ac anfonwyd gohebiaeth at y Prif Weithredwr er mwyn codi'r pryderon hyn. • Paratowyd adroddiad canfyddiadau cyffredinol, a chafodd ei rannu gyda'r Arweinyddion Grŵp, ac yna'r holl Aelodau yn 07/2024.
23	Mynediad at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar y Cyngor Sir	• Cafodd y mater ei gynnwys yn rhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2023/2024 ond, oherwydd ymrwymadau gwaith eraill, ni weithredwyd arno. • Mae'r wefan yn cael ei datblygu'n helaeth, a byddai'n amserol cymryd camau er mwyn sicrhau bod mynediad rhwydd ar gael at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor.	• Mae gwybodaeth am y Pwyllgor Safonau wedi'i gynnwys ar wefan y Cyngor ac mae manylion cyfarfodydd Aelodau yn gyfredol. Fodd bynnag, oherwydd capasiti, nid oes gwaith pellach wedi'i wneud i ychwanegu'r wybodaeth honno sydd eisoes ar gael. • Bydd y mater hwn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith 2025-2026.
24	Ymateb i geisiadau a wnaed mewn perthynas ag archwiliadau sy'n mynd rhagddynt gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru o ganlyniad i gwynion yn erbyn Cynghorwyr Sir /	• Mae OGCC yn archwilio cwynion mewn perthynas ag 2 Cynghorydd Sir ac 1 Cynghorydd Cymunedol ar hyn o bryd. • Cymryd unrhyw gamau adferol mewn perthynas â'r materion hyn ac unrhyw faterion eraill all godi yn ystod y flwyddyn.	• Mae OGCC yn ymchwilio cwyn mewn perthynas ag 1 Cynghorydd Sir ar hyn o bryd. • Anfonodd OGCC ei adroddiad ar archwiliad i gŵyn mewn perthynas â'r Cod Ymddygiad yn erbyn Cynghorydd Sir (dan adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000) at y Swyddog Monitro yn 12/2024. Roedd yr adroddiad yn nodi y dylid cyfeirio'r mater i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor. Cynhaliodd y Pwyllgor Safonau Benderfyniad dechreuol ar 26/02/2025, yn unol â'i

	Cynghorwyr Cymuned.		Weithdrefn Gwrandawiadau. Yn y cyfarfod, penderfynodd y Pwyllgor Safonau y dylai'r gŵyn fod yn destun gwrandawriad lleol gyda'r Pwyllgor. Cynhaliwyd y gwrandawriad y tu allan i gwmpas yr Adroddiad Blynyddol hwn, ac felly mae ymdrin â'r mater hwn yn rhywbeth yr adroddir arno yn Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/2026.
25	Materion yn deillio o drafodaethau gydag Arweinyddion Grŵp wrth baratoi Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor llawn.	- Canlyniad cyfarfodydd: Materion i'w gweithredu: - Gohebiaeth gyffredinol mewn perthynas â phroses 2023/2024 i'w hanfon at Arweinyddion Grŵp. - Addasu ffurflen adborth i Arweinyddion Grŵp a bod y Pwyllgor Safonau'n annog Arweinyddion Grŵp i gynnwys mwy o dystiolaeth ym mocsys 1-3 (addasu fformat, cadarnhau na fydd y ffurflen yn cael ei chyhoeddi) - sicrhau cysondeb gyda gwybodaeth am hyfforddiant sy'n cael ei derbyn yn chwarterol gan Arweinyddion Grŵp. - Anogir Arweinyddion Grŵp i gwblhau adolygiadau datblygiad personol ffurfiol yn flynyddol gydag Aelodau'r Grŵp. - Trefnu'r holl gyfarfodydd rhwng Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau ar yr un diwrnod, er mwyn hwyluso trefniadau a chadw costau'n isel. Gofynnir i Arweinyddion Grŵp fynychu eu cyfarfod gyda'r Pwyllgor Safonau ar eu pen eu hunain er mwyn creu awyrgylch agored lle all y Pwyllgor ac Aelodau drafod rhwymedigaeth statudol yr Arweinyddion Grŵp yn agored.	- Anfonwyd gohebiaeth gyffredinol mewn perthynas â phroses 2023/2024 at Arweinyddion Grŵp 23/08/2024. - Trafodwyd ffurflen adborth yr Arweinyddion Grŵp ar gyfer y Pwyllgor Safonau mewn cyfarfod anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn 10/2024, a gwnaed addasiadau. Cyflwynwyd y ffurflen adrodd ddiwygiedig i'r Arweinyddion Grŵp mewn cyfarfod ar 30/01/2025. Cafodd Arweinyddion Grŵp gyfle i godi unrhyw bryderon yn y cyfarfod neu drwy ohebiaeth. Ni dderbyniwyd unrhyw ohebiaeth. Anfonwyd y fersiwn derfynol at Arweinyddion Grŵp yn 03/2025 gyda chais iddynt gwblhau'r ffurflen erbyn 30/04/2025, fel y gellir trefnu cyfarfodydd yn 05/2025. - Cynhaliwyd cyfarfodydd unigol gydag Arweinyddion Grŵp ar 16/06/2025 a 23/05/2025. - Cytunwyd ar grynodedb gyda Chadeirydd y Pwyllgor Safonau a'i gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol.

26	Cyngor Cymuned B	Yn dilyn ymlaen o waith yn 2024/25, mae bwriad i gytuno ar ddyddiad adolygu gyda'r Cyngor Cymuned hwn, os oes angen hynny.	- Anfonwyd gohebiaeth at Gadeirydd y Cyngor Cymuned hwn ar 21/06/2024, yn nodi'r digwyddiadau ers 02/2023, ac yn gofyn i'r Cyngor gadarnhau y byddai'r Adolygiad yn cael ei gynnal erbyn diwedd 07/2024 neu nad oedd yn dymuno i'r Pwyllgor Safonau gynnal Adolygiad o'r fath. - Dywedodd Clerc y Cyngor, mewn gohebiaeth ar 01/08/2024 na fyddai Adolygiad o'r fath yn bosibl tan 01/2025. Gofynnwyd am gadarnhad ysgrifenedig am gais y Clerc dros y ffôn, ond ni dderbyniwyd unrhyw gadarnhad. Ar y sail bod yr adolygiad wedi'i gynnig i'r Cyngor hwn ers Gwanwyn 2023, heb unrhyw gytundeb ar ddyddiad, a gan fod Adolygiad yn broses wirfoddol ac na wnaed cais ffurfiol am Adolygiad, penderfynodd y Pwyllgor Safonau nad oedd y Cyngor Cymuned yn dymuno i'r adolygiad gael ei gynnal ac felly ni chafwyd cyswllt pellach mewn perthynas â'r cynnig am Adolygiad.

ATODIAD 3

Rhaglen Waith Arfaethedig y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/2026

Rhif	Eitemau	Cam Gweithredu
1	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor Llawn	- Fod y Pwyllgor yn dechrau ystyried a gweithio ar yr Adroddiad Blynyddol cyn ei gyfarfod ffurfiol yn 06/2026. - Fod y Pwyllgor yn datblygu ei Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2025/2026 (a'r cynllun gwaith arfaethedig ar gyfer 2026/2027) ar ddiwedd tymor 2025/2026. - Mae hyn yn cynnwys gweithio gydag Arweinyddion Grŵp mewn perthynas â'u cyfrifoldebau adrodd dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a'r broses i'w dilyn rhwng Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau.
2	Gweithredu'r Protocol Datrysiaid Lleol ar gyfer Cyngorwyr Sir a Chyngorwyr Tref a Chymuned	Pan fo'n ofynnol / yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd.
3	Cynnig a darparu hyfforddiant sydd ar gael i arweinwyr pleidiau gwleidyddol Angen penderfynu: - Pwy fydd yn darparu'r hyfforddiant - Cynnwys Aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Rhaid gwneud y trefniadau hyn ar ddechrau bob gweinyddiaeth, a dylid cynnal hyfforddiant cyn pen 6 mis o'r etholiad. - Bydd y Pwyllgor Safonau'n annog Arweinyddion Grŵp i gwblhau hyfforddiant a ddatblygir dan sgôp Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol a/neu drwy'r CLILG. - Yn lleol, bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i weithio gyda'r adran Hyfforddiant (AD) i drefnu Coetsio 1-1 ar gyfer Arweinyddion Grŵp er mwyn eu cefnogi gyda'u rolau statudol fel arweinyddion grŵp.
4	Cyfathrebu gydag arweinyddion pleidiau gwleidyddol gan gynnwys mewn perthynas â dyletswydd arweinyddion grŵp dros ymddygiad eu haelodau	- Cadeirydd ac Is-gadeirydd i adrodd mewn cyfarfodydd Arweinyddion Grwpiau yn dilyn bob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau. - Adrodd / cyfathrebu pellach i'w gyflawni ar gais. - Unrhyw waith sydd ei angen fel rhan o ddyletswydd y Pwyllgor Safonau i asesu a ddylid rhyddhau arweinyddion grŵp o'u dyletswyddau statudol.
5	Cyfathrebu gydag aelodau CSYM / Cyngorau Tref a Chymuned	Yn dilyn cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor. Cytuno sut i gyfathrebu negeseuon allweddol orau. O bosib trwy ddarparu dolenni a phresenoldeb yn y Fforwm.
6	Cyfarfodydd	- Cyfarch y gofyn statudol o gynnal un cyfarfod ffurfiol yn flynyddol. Mae wedi bod yn arferol cynnal 2 gyfarfod ffurfiol. - Efallai y trefnir cyfarfodydd anffurfiol pan fo'n ofynnol.
7	Adrodd am gwynion - Adroddiadau Diweddarau Chwarterol	- Bydd adroddiadau'n cael eu cynnwys ar Raglenni ffurfiol y Pwyllgor. - Mae adroddiad y Pwyllgor Safonau'n trafod unrhyw dueddiadau penodol. Angen parhau i adolygu hyn a sicrhau bod y broses yn gwarchod a pharchu (unrhyw rai o) ofynion cyfrinachedd yr OGCC mewn perthynas â'r materion hyn.

ATODIAD 3

8	Hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Parhau i sicrhau fod holl aelodau'r Pwyllgor Safonau yn cwblhau hyfforddiant mandadol. - Trefnu unrhyw hyfforddiant arall sy'n ofynnol, mewn ymgynghoriad gyda Rheolwr Hyfforddiant AD.
9	Hyfforddiant Cadeirio - Herio Ymddygiad	Cadeirydd / Is-gadeirydd i fynychu hyfforddiant sy'n cael ei drefnu drwy'r Rheolwr Hyfforddiant AD ar ddelio gydag ymddygiad heriol gan aelodau a/neu'r cyhoedd.
10	Sut i wneud cwyn	Ystyried sut i roi cyhoeddusrwydd i gwynion yn erbyn Aelodau unwaith y cytunir beth fydd y broses ar gyfer 'cwynion lefel isel' yn dilyn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar yr Adolygiad Penn.
11	Caniatâd Arbennig	Pan fydd ceisiadau'n codi.
12	Adroddiadau Blynyddol Aelodau	Bydd y Pwyllgor Safonau yn parhau i annog y weithred o gwblhau Adroddiadau Blynyddol a gweithio gyda Phennaeth Democratiaeth mewn perthynas â'r mater hwn, gan gofio mai dewis bob Cynghorydd unigol yw cwblhau adroddiad blynyddol ai peidio.
13	Cynghorau Tref a Chymuned	Bydd Cadeirydd a/neu'r Is-gadeirydd yn mynychu Cyfarfodydd Fforwm rheolaidd i gyflwyno materion o ddiddordeb gan y Pwyllgor Safonau i Gynghorau Tref a Chymuned.
14	Fforwm Pwyllgorau Safonau Cenedlaethol	Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn mynychu cyfarfodydd y Fforwm a chynnig adborth i aelodau'r Pwyllgor Safonau.
15	OGCC a PDC yn adrodd ar achosion Darparu dolenni ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau.	Darparu adroddiadau ym mhob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cyfeirio at yr achosion a gyhoeddwyd gan yr OGCC a PDC.
16	Adroddiad Penn / ymgynghoriad LIC ar faterion moesegol	- Mae'r adroddiad Penn wedi'i gyhoeddi. Ymgynghoriad LIC wedi dod i ben 23.06.2023. - Ymatebion i'r Ymgynghoriad a gyhoeddwyd gan LIC yn 11/2023. - Angen gwaith pellach pan mae ymateb terfynol Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad yn cael ei gyhoeddi.
17	Trafodaethau Blynyddol ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Bydd y Cadeirydd yn cwrdd ag Aelodau ac yn adrodd ar unrhyw allbynnau sydd angen eu cyfeirio at y Swyddog Monitro. - Bydd y Cadeirydd yn cael sgwrs gyda'r Swyddog Monitro.
18	Goruchwyllo'r Cyngor a chyfarfodydd ei Bwyllgorau o bryd i'w gilydd.	Bydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn goruchwyllo cyfarfodydd y Cyngor Sir neu ei Bwyllgorau os bydd angen, a bydd hefyd yn darparu adborth i'r Cadeirydd perthnasol.
19	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch - cynyddu gwerth y gofrestr i £25.	Yn dilyn trafodaeth ar lefel genedlaethol yn Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol Cymru i safoni'r trothwy ar gyfer cofrestru rhoddion a lletygarwch ym mhob un o'r awdurdodau yng Nghymru, cytunodd y Cyngor, mewn egwyddor yn 09/2023, y byddai'r trothwy arfaethedig o £25 yn cael ei weithredu yn yr awdurdod hwn, yn hytrach na'r cyfyngiad £20 presennol. Fodd bynnag, mae angen penderfyniad gan y Cyngor llawn cyn y gellir rhoi'r trothwy newydd ar waith. Gwnaed argymhelliad y dylid cynnwys yr

ATODIAD 3

		argymhelliad hwn wrth gyflwyno'r adroddiad priodol nesaf i'r Pwyllgor Gwaith / y Cyngor llawn. Nid oes cyfle o'r fath wedi codi hyd yma. Dyma yw bwriad y Pwyllgor.
20	Mynediad at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor Sir	• Cafodd y mater ei gynnwys yn rhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2023/2024 a 2024/2025 ond, oherwydd blaenoriaethau eraill, ni weithredwyd arno. • Mae'r wefan yn cael ei datblygu'n helaeth, a byddai'n amserol cymryd camau er mwyn sicrhau bod mynediad rhwydd ar gael at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor.
21	Ymateb i geisiadau a wnaed mewn perthynas ag archwiliadau sy'n mynd rhagddynt gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru o ganlyniad i gwynion yn erbyn Cynghorwyr Sir / Cynghorwyr Cymuned.	• Mae 1 achos wedi'i gyfeirio gan OGCC i'r Pwyllgor Safonau i'w ystyried. Bydd adroddiad ar hyn yn cael ei ddarparu yn ystod y cyfnod adrodd 2025/2026. • Mae OGCC yn archwilio cwyn mewn perthynas ag 1 Cynghorydd Sir ar hyn o bryd. • Cymryd unrhyw gamau adferol mewn perthynas â'r mater hwn ac unrhyw faterion eraill all godi yn ystod y flwyddyn.
22	Materion yn deillio o drafodaethau gydag Arweinyddion Grŵp wrth baratoi Adroddiad Blynnyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor llawn.	• Canlyniad cyfarfodydd: Materion i'w gweithredu: • Gohebiaeth gyffredinol mewn perthynas â phroses 2024/2025 i'w hanfon at Arweinyddion Grwpiau (os oes angen). • Addasu'r ffurflen i'w chwblhau gan Arweinyddion Grŵp er mwyn hwyluso'r gwaith o'i chwblhau. • Adolygu'r cynnig hyfforddiant
23	Protocol Datrysiaid Lleol	• Gweithredu newidiadau i'r Protocol Datrysiaid Lleol yn dilyn adolygiad yn 02/2025, sy'n cyd-fynd â'r egwyddorion a rannwyd gan OGCC.

Newyddlen y Pwyllgor Safonau: Cyngorau Tref a Chymuned

Haf 2024 - Rhifyn 7

Mae'r [Pwyllgor Safonau](#) (PS) yma i gynorthwyo Cyngorwyr i gydymffurfio â'r Cod Ymddygiad sydd wedi cael ei fabwysiadu gan eich Cyngor Tref neu Gymuned (CTC). Fel y gwyddoch, mae cynnal ymddygiad moesegol o safon uchel yn rhan hanfodol o'ch rôl yn cynrychioli'r cyhoedd.

Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ar gyfer y Cyngorau Tref a Chymuned

Mae'r PS yn falch o allu cynnig pedwar sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Clercod a Chynghorwyr CTC yn ystod tymor yr Hydref 2024. Mae cynnig yr hyfforddiant hwn yn cael ei ystyried yn amserol (hanner ffordd drwy'r tymor ers yr etholiadau lleol diwethaf, pan gynigwyd yr hyfforddiant hwn ddiwethaf) ac oherwydd bod cynnydd wedi bod yn nifer y cwynion mewn CTCau lleol yn ystod Chwarter 4 2023/2024. Mae'r PS yn awyddus i annog Clercod a Chynghorwyr i fynychu'r sesiynau hyn er mwyn sicrhau eich bod yn gwella'ch dealltwriaeth o'r Cod Ymddygiad.

Mae'r sesiynau a gynigir fel a ganlyn:

Dydd Llun, 14/10/2024 am 2:00yp (Cymraeg)

Dydd Mercher 23/10/2024 am 2:00yp (Saesneg)

Dydd Iau 07/11/2024 am 6:30yh (Cymraeg)

Dydd Mawrth 19/11/2024 am 6:30yh (Saesneg)

Bydd y sesiynau yn para awr a hanner. Fe'i cynhelir yn rhithiol.

Yn ôl Canllaw ar Gosbau Panel Dyfarnu Cymru, mae methiant i fynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn cael ei ystyried yn ffactor gwaethybol wrth bennu cosb am dorri'r Cod. Nid yw mynychu hyfforddiant yn ffordd o sicrhau na fydd cwynion yn cael eu gwneud yn erbyn Cyngorwyr ond mae'n ffordd o addysgu Clercod a Chynghorwyr er mwyn sicrhau eich bod yn deall y Cod a'i oblygiadau.

Mae gohebiaeth eisoes wedi cael ei hanfon at Glercod y CTCau a gofynnir i chi gysylltu â'r Adain Gyfreithiol i gael lle ar y cwrs yma. Mae lleoedd yn gyfyngedig a gweithredir ar sail y cyntaf i'r felin. Cysylltwch â Cyfraith@ynysmon.llyw.cymru **erbyn 27/09/2024** i wneud yn siŵr eich bod yn cael lle, gan nodi pa sesiwn yr hoffech ei mynychu. **Nid oes cost ar gyfer y sesiynau hyn.**

Dros y dudalen..

Caniatâd arbennig

Mae'n bosib i Gynghorwyr dderbyn caniatâd arbennig gan y PS i gymryd rhan mewn penderfyniadau hyd yn oed os oes gan yr Aelod hwnnw ddiddordeb sy'n rhagfarnu o dan y Cod Ymddygiad. Mae Clercod y CTCau wedi derbyn canllawiau lleol ar sut i wneud cais am ganiatâd arbennig a byddai'r Swyddog Monitro yn hapus i ddarparu copi pellach ar gais.

Cysylltwch â'r Swyddog Monitro am gyngor a chymorth mewn perthynas ag unrhyw gais y dymunwch ei wneud.

Gwefannau Cymdeithasol

Yn ystod ei gyfarfodydd ffurfiol derbyniodd y PS adroddiadau ar yr achosion Cymru gyfan a ystyriwyd gan [Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru](#) (OGCC) a [Phanel Dyfarnu Cymru](#) (PDC). Mae gan y Cyngor Sir brotocol cyfryngau cymdeithasol, mae copi ar gael [yma](#). O ystyried yr achosion a ystyriwyd gan PDC/OGCC yn ddiweddar, os nad oes gan eich CTC brotocol cyffelyb, efallai y dylech ystyried mabwysiadu protocol o'r fath gan y gallai materion yn ymwneud â'r cyfryngau cymdeithasol arwain at honiadau o dorri'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau.

Cwynion diweddar

Mae'r PS yn poeni bod 5 cwyn wedi cael ei anfon at sylw OGCC ynglŷn ag Aelodau un Cyngor Cymuned yn lleol mewn cyfnod byr o amser ar ddechrau 2024 (yn ystod Chwarter 4 2023/2024). Mae'r ymchwiliad yn dal i fynd rhagddo yn gysylltiedig ag un achos.

Mae hyn yn gynnwys o'i gymharu â Chwarter 1, 2 a 3 pan na chafodd unrhyw gwynion eu hanfon at sylw'r Ombwdsman ynglŷn â Chynghorwyr CTCau Ynys Môn.

Mae OGCC yn annog CTCau i fabwysiadu protocol datrysiad lleol sy'n seiliedig ar brotocol enghreifftiol Un Llais Cymru. Mae'r protocol hwnnw ar gael [yma](#).

Ar gyfer materion lle nad ydy'r Protocol yn addas bydd rhaid i chi ystyried anfon cwyn at sylw OGCC.

Ac yn olaf...

Cynhaliwyd cyfarfod ffurfiol diwethaf y PS ar 18/06/2024. Os ydych yn dymuno edrych ar yr eitemau/adroddiadau a ystyriwyd yn ystod y cyfarfod hwnnw, dilynwch y ddolen [hon](#).

Os oes gennych unrhyw awgrymiadau am y math o bynciau yr hoffech eu gweld yn cael sylw yn y newyddlen nesaf, gofynnir i chi gysylltu â Chadeirydd y Pwyllgor Safonau ar Cyfraith@ynysmon.llyw.cymru

Newyddlen y Pwyllgor Safonau: Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn

Haf 2024 - Rhifyn 7

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mae'r [Pwyllgor Safonau](#) (PS) yma i'ch cefnogi i gydymffurfio â'r [Cod Ymddygiad](#) i aelodau. Fel y gwyddoch, mae cynnal lefel uchel o ymddygiad moesegol yn rhan hanfodol o'ch rôl yn cynrychioli'r cyhoedd.

Hyfforddiant Mandadol ar gyfer Aelodau Etholedig

Noda'r PS fod lefelau presenoldeb Aelodau Etholedig yn ystod hyfforddiant mandadol yn parhau'n is na'r hyn sy'n ddymunol. Fel Pwyllgor, rydym yn awyddus i annog pob Cyngorydd i fynychu hyfforddiant mandadol er mwyn sicrhau fod gennych yr wybodaeth allweddol i'ch galluogi i gyflawni'ch rôl yn llawn. Teimla'r Pwyllgor fod hyfforddiant yn fodd o addysgu Cynghorwyr ac ychwanegu gwerth i'r Cyngor cyfan.

Mae Arweinyddion Grwpiau yn derbyn adroddiad chwarterol ar bresenoldeb aelodau o'u grŵp yn ystod sesiynau hyfforddi a gofynnir i'r Arweinyddion Grwpiau annog Aelodau sydd heb gwblhau'r holl hyfforddiant mandadol i wneud hynny cyn gynted ag y bo modd. Yn yr un modd, gofynnir i'r unigolion sydd heb gwblhau'r hyfforddiant mandadol i gysylltu â'r Adain Hyfforddiant (Adnoddau Dynol) er mwyn gwirio'r trefniadau arfaethedig ar gyfer unrhyw sesiynau hyfforddi yn y dyfodol.

Protocol Cyfryngau Cymdeithasol

Yn ystod ei gyfarfodydd ffurfiol mae'r PS yn derbyn adroddiad ar achosion o bob cwr o Gymru a ystyriwyd gan [Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru](#) (OGCC) a [Phanel Dyfarnu Cymru](#) (PDC). O ystyried rhai o'r achosion diweddaraf, mae'r PS yn awyddus i atgoffa Aelodau ynglŷn â'r Protocol Cyfryngau Cymdeithasol sydd ar gael ym mharagraff 5.10 yng [Nghyfansoddiad y Cyngor](#).

Fe'ch anogir fel Aelodau i ystyried y Protocol hwn wrth i chi ddefnyddio gwefannau cymdeithasol.

Adolygiadau Cofrestrau Diddordebau Aelodau Etholedig

Yn ddiweddar cynhaliodd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau adolygiad o Gofrestrau Diddordebau sampl o Aelodau Etholedig y Cyngor Sir er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad, a'r gofynion Cofrestru yn benodol.

Penderfynodd y Pwyllgor gymryd y camau gweithredu a ganlyn ar sail eu canfyddiadau:

- Mae rhai o'r Aelodau a oedd yn rhan o'r adolygiad wedi derbyn gohebiaeth bersonol gydag argymhellion i adolygu / diweddarau / esbonio peth o'r wybodaeth yn eu Cofrestrau.
- Pan godwyd pryder am les aelodau, er enghraifft oherwydd newid yn eu patrwm presenoldeb, anfonwyd gohebiaeth at Arweinydd Grŵp yr aelod.
- Codwyd nifer o faterion corfforaethol neu dechnegol ac mae'r rhain wedi cael eu codi â'r Prif Weithredwr.

Dros y dudalen...

- Mae adroddiad cyffredinol er mwyn cynnig adborth ar y pynciau/themâu cyffredinol a godwyd wedi cael ei rannu â'r Arweinyddion Grwpiau yn y lle cyntaf ac yna drwy e-bost â'r holl Aelodau. Gobeithiwn y bydd yr adroddiad yma'n fodd i aelodau ddysgu wrth iddynt ystyried y materion y mae'r PS yn eu hystyried yn arferion da/gwelliannau ar gyfer y dyfodol. Fe'ch anogir i ystyried cynnwys yr adroddiad a gweithredu fel bo'r angen.

Diolch am eich cydweithrediad a gobeithiwn eich bod yn teimlo bod gwerth i'r adolygiadau achlysurol hyn.

Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad i Gynghorau Tref a Chymuned

Fel rhan o'i ddyletswydd i sicrhau hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ac yn dilyn cynnydd yn y nifer o gwynion ynglŷn â Chynghorwyr Tref a Chymuned yn ystod Chwarter 4 2023/2024, mae'r PS wedi trefnu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad i Glercod ac aelodau Cynghorau Tref a Chymuned yr ynys yn ystod tymor yr Hydref 2024. Bydd y sesiynau hyn yn para am awr a hanner. Fe'i cynhelir fel sesiynau rhithiol. Mae pedwar sesiwn wedi cael ei threfnu fel a ganlyn -

Dydd Llun, 14/10/2024 am 2:00yp (Cymraeg)

Dydd Mercher, 23/10/2024 am 2:00yp (Saesneg)

Dydd Iau, 07/11/2024 am 6:30yh (Cymraeg)

Dydd Mawrth, 19/11/2024 am 6:30yh (Saesneg)

Mae'r PS eisoes wedi ysgrifennu at yr holl Gynghorau Tref a Chymuned i'w hysbysu ynglŷn â'r trefniadau hyn.

Yn rhinwedd eich rôl fel Cynghorwyr Sir, gofynnir i chi sicrhau eich bod yn tynnu sylw'r Cynghorau Tref a Chymuned yr ydych chi'n eu mynychu at yr wybodaeth yma ac annog y Clercod a Chynghorwyr i ymuno yn un o'r sesiynau hyn er mwyn gwella eu dealltwriaeth o'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau.

Dylech gysylltu gyda cyfraith@ynysmon.llyw.cymru cyn gynted â bo modd os ydych am archebu lle ar un o'r sesiynau hyn. Dyrennir lleoedd ar sail y cyntaf i'r felin.

Ac yn olaf...

Cynhaliwyd cyfarfod ffurfiol diwethaf y PS ar 18/06/2024. Os ydych yn dymuno edrych ar yr eitemau/adroddiadau â ystyriwyd yn y cyfarfod hwnnw, dilynwch y ddolen [hon](#).

Os oes gennych unrhyw awgrymiadau am y math o bynciau yr hoffech eu gweld yn cael sylw yn y newyddlen nesaf, gofynnir i chi gysylltu â Chadeirydd y Pwyllgor Safonau ar Cyfraith@ynysmon.llyw.cymru

Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau a dyletswydd newydd yr Arweinyddion Grwpiau

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

1. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, erbyn hyn mae gan Arweinyddion Grwpiau ddyletswyddau mewn perthynas â safonau ymddygiad. Rhaid i arweinydd grŵp gwleidyddol (a) gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel gan aelodau'r grŵp a (b) gweithredu â Phwyllgor Safonau'r Cyngor wrth iddo arfer ei swyddogaethau.
2. Mae'n bosib y gallai arweinydd grŵp gwleidyddol sy'n methu â chydymffurfio â'r ddyletswydd newydd mewn ffordd ystyrlon gael eu hystyried i fod yn dwyn anfri ar ei swydd, a'i bod yn debygol eu bod yn torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau.
3. Hefyd, mae Deddf 2021 yn gosod dyletswydd ar Bwyllgorau Safonau i lunio adroddiad blynyddol i'r cyngor cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol (1 Ebrill- 31 Mawrth). Rhaid i'r adroddiad gael ei ystyried gan y cyngor perthnasol o fewn tri mis i'w dderbyn.
4. Rhaid i adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau gynnwys asesiad y Pwyllgor o sut y mae Arweinwyr Grwpiau gwleidyddol wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd (paragraff 1 uchod). Bydd rhaid i'r Arweinyddion Grwpiau ddarparu gwybodaeth i'r Pwyllgor Safonau i'w alluogi i wneud hyn.
5. Ar ôl ystyried gofynion Deddf 2021, lluniwyd adroddiad templed drafft i gynorthwyo'r Arweinyddion Grwpiau ac i'w hatgoffa o'r wybodaeth y mae'n rhaid iddynt ei ddarparu yn eu hadroddiad i'r Pwyllgor Safonau.
6. Ni fydd eich ffurflen yn cael ei chyhoeddi. Fe'i rhennir gydag aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau a'r swyddogion cefnogol yn unig.
7. Nid yw'r templed yn gofyn am, ac ni ddylid cynnwys, manylion achosion unigol. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar y math o gamau a gymerwyd mewn perthynas â phob mater.
8. Gofynnir i Arweinyddion Grwpiau gynhyrchu'r adroddiadau hyn unwaith y flwyddyn; fodd bynnag, os bydd materion o bwys yn codi yn ystod y flwyddyn, gofynnir i'r Arweinyddion Grwpiau ymgynghori â'r Swyddog Monitro, a fydd yn rhoi gwybod i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau.
9. Ar ôl eu cwblhau dylai'r Arweinyddion Grwpiau anfon y ffurflenni at y Swyddog Monitro erbyn **30 Ebrill**. Bydd y Swyddog Monitro'n adrodd wrth y Pwyllgor Safonau.
10. Bydd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau'n trefnu i gwrdd â phob Arweinydd Grŵp ar ben eu hunain yn breifat **yn ystod mis Mai** i drafod yr adroddiad. Anelir cynnal y cyfarfodydd hyn ar yr un diwrnod.
11. Bydd y Pwyllgor Safonau'n cynnwys gwybodaeth addas o adroddiadau'r Arweinyddion Grwpiau o fewn ei adroddiad blynyddol i'r Cyngor. Bydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor yn cynnwys crynodeb o'r camau a gymerwyd i gyflawni'r ddyletswydd, barn y Pwyllgor ynghylch a yw'r camau a gymerwyd yn ddigonol ac unrhyw ddarnau o waith y gellid eu cyflawni yn y dyfodol ayb.
12. Bydd y Pwyllgor Safonau'n trafod ei adroddiad blynyddol drafft ar gyfer y Cyngor yn ei gyfarfod ffurfiol ym Mehefin. Yn ystod y cyfarfod hwn, bydd y Pwyllgor Safonau'n cytuno ar ei ganfyddiadau o adroddiadau'r Arweinyddion Grwpiau a bydd hefyd yn adnabod, o fewn y fforwm cyhoeddus yma, unrhyw Arweinydd Grŵp sydd wedi methu â chyflwyno adroddiad.
13. Bydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn yn y cyfarfod llawn nesaf sydd ar gael yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin.
14. Os yn berthnasol, bydd rhaid briffio aelodau di-gysylltiad (sydd ddim yn perthyn i grŵp) yn yr un modd â'r Arweinyddion Grwpiau er mwyn sicrhau bod safonau ymddygiad uchel yn cael eu cynnal gan bob aelod, er na fydd disgwyl iddynt gynhyrchu adroddiad yn y modd hwn.

Adroddiad gan Arweinydd Grŵp (AG) i'r Pwyllgor Safonau mewn perthynas â'i ddyletswydd fel AG:

Adroddiad gan:	(enw'r AG)	Grŵp Gwleidyddol:	(enw'r Grŵp)
Y cyfnod y mae'r adroddiad yn ymdrin ag o ('y Cyfnod'):	1 Ebrill 20____ hyd nes 30 Mawrth 20____	Nifer o aelodau yn y grŵp:	

Camau a gymerwyd gan yr AG i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:

Mae **Atodiad 2** yn cynnwys y math o faterion mae'r Pwyllgor Safonau yn disgwyl i Arweinyddion Grwpiau roddi sylw iddynt a'r trothwy a ddefnyddir gan y Pwyllgor wrth ystyried â ydych chi wedi gweithredu eich dyletswydd fel Arweinydd y Grŵp. Dylech ystyried y materion hyn a'r 10 egwyddor ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus a nodir yn **Atodiad 3** wrth baratoi eich ymateb, os gwelwch yn dda.

→ Ymrwymiad personol

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

→ Annog aelodau

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

→ Cydweithrediad gyda'r Pwyllgor Safonau ac Arweinyddion Grwpiau eraill

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

Mae croeso i chi atodi unrhyw dystiolaeth berthnasol sydd gennych o'r camau rydych wedi eu cymryd o safbwynt y materion uchod i'r ffurflen. Fodd bynnag, nid yw hynny'n ofynnol. Ond gofynnir i chi baratoi cyn eich cyfarfod gyda'r Pwyllgor Safonau a bod yn barod i rannu gwybodaeth ac enghreifftiau yn ystod y sgysiau hyn.

Hyfforddiant Modiwlau Mandadol yn ystod y Cyfnod:

Gweler y rhestr o Hyfforddiant Mandadol sydd wedi ei gynnwys yn **Atodiad 4**.

Nifer o fodiwlau hyfforddiant mandadol sydd angen eu cwblhau gan holl aelodau'r Grŵp:		Nifer o fodiwlau sydd wedi eu cwblhau:	
Nifer o aelodau o fewn y grŵp sydd wedi cwblhau'r holl fodiwlau mandadol gofynnol:			
Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn benodol:			

Cyfarfodydd rheolaidd o'r Grŵp yn ystod y Cyfnod:

Nifer o gyfarfodydd Grŵp sydd wedi eu cynnal ar gyfer holl aelodau'r Grŵp:	
--	--

Adolygiad datblygiad blynyddol rhwng aelodau a'r Arweinydd Grŵp yn ystod y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi cael cynnig adolygiad blynyddol gyda'r AG:	
Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn y cynnig uchod gyda'r AG:	
Nifer yr aelodau sydd wedi mynychu cyfarfod adolygiad blynyddol gyda'r AG:	

Adroddiadau Blynyddol, sy'n cael eu hystyried gan y Pwyllgor fel arfer dda, ar gyfer y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi cyflwyno adroddiad blynyddol:	
--	--

Cofrestr Sefydlog o Ddiddordebau Personol:

Nifer yr aelodau sydd wedi adolygu eu Cofrestr Sefydlog o Ddiddordebau Personol:	
--	--

Cwynion:

Cwyn gan: (nodwch y niferoedd)	Y camau a gyrhaeddwyd:		
	Anffurfiol	Protocol Datrysiaid Lleol	OGGC
aelod o'r cyhoedd			
swyddog			
aelod o'r un grŵp gwleidyddol			
aelod o wahanol grŵp gwleidyddol / ddim mewn grŵp gwleidyddol			

Cyfarfodydd cefnogi:

Nifer yr aelodau sydd wedi cael cynnig cyfarfod cefnogi gan yr AG:	
Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn y cynnig am gyfarfod cefnogi gan yr AG:	

Ystyriaeth o eleni o gymharu gyda'r llynedd:

Mae copi o'r ffurflen a dderbyniwyd gennych y llynedd wedi ei atodi. Eglurwch isod, os gwelwch yn dda, pa faterion rydych yn ystyried eu bod wedi gwella eleni?	

Mae copi o'r ffurflen a dderbyniwyd gennych y llynedd wedi ei atodi. Eglurwch isod, os gwelwch yn dda, pa faterion rydych yn ystyried sydd angen sylw ar gyfer y flwyddyn nesaf gennych?	

**Anfonwch eich adroddiad, os gwelwch yn dda, at y Swyddog Monitro drwy ebostio
LynnBall@ynysmon.llyw.cymru**

Arwyddwyd gan yr AG: _____ **Dyddiad:** _____

Camau a gymerwyd gan yr Arweinydd Grŵp i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:

Dylid cwblhau'r rhan yma o'r adroddiad yn eich geiriau eich hun.

Nid oes angen cynnwys yr holl wybodaeth a sonir amdano isod. Mae'r materion sy'n dilyn wedi eu cynnwys fel esiamplau o'r math o wybodaeth y gellid ystyried ei gynnwys fel rhan o'ch ymateb ac yn seiliedig ar y [Canllaw Statudol](#) sydd wedi ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ar Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Ymrwymiad personol:

- Wedi dangos ymrwymiad personol i ddatblygu drwy fynychu hyfforddiant perthnasol mewn perthynas â chydaddoldeb a safonau, gan gynnwys y Cod Ymddygiad;
- Wedi gosod esiampl drwy ddangos egwyddorion ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus yn cynnwys moesgarwch a pharch yn benodol;
- Wedi defnyddio eich dylanwad i hybu diwylliant cadarnhaol;
- Wedi hybu diwylliant sy'n cefnogi safonau ymddygiad uchel ac uniondeb o fewn y grŵp;
- Wedi delio â phroblemau yn syth;
- Wedi hybu cwртеisi a pharch wrth gyfathrebu â'r grŵp ac yn ystod cyfarfodydd o'r grŵp ac yn ystod cyfarfodydd ffurfiol o'r cyngor;
- Wedi gweithio er mwyn gweithredu unrhyw argymhellion gan y Pwyllgor Safonau ynghylch gwella safonau;

Annog aelodau'r grŵp:

- wedi annog aelodau'r grŵp i ddatblygu a mynychu hyfforddiant perthnasol mewn perthynas â chydaddoldeb a safonau, gan gynnwys y Cod Ymddygiad;
- wedi sicrhau bod y rhai a enwebir i bwyllgorau wedi derbyn yr hyfforddiant a argymhellir ar gyfer y pwyllgor hwnnw;

Cydweithio gydag eraill:

- wedi hybu datrysiadau anffurfiol yn y cyngor, a gweithio gyda'r pwyllgor safonau a swyddog monitro i ddatrys materion yn lleol;
- gweithio gyda'r pwyllgor safonau i adnabod patrymau ymddwyn amhriodol, eu hystyried, a mynd i'r afael â nhw e.e. drwy awgrymu neu ofyn am hyfforddiant briodol, gofyn am ddileu negeseuon amhriodol oddi ar wefannau cymdeithasol neu gofyn i ystyried ymddiheuro;
- wedi mynychu cyfarfod o bwyllgor safonau'r cyngor ar gais i drafod materion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
- wedi mynychu cyfarfodydd gyda'r Swyddog Monitro a/neu Arweinyddion Grŵp eraill i drafod materion yn ymwneud ag ymddygiad yn ôl y galw;
- wedi gweithio gyda'r Arweinyddion Grwpiau eraill o fewn rheswm, i gefnogi cynnal safonau ymddygiad uchel ar y cyd o fewn y cyngor.

Materion eraill allai fod yn berthnasol:

- Rydych wedi adolygu Canllaw yr Ombwdsmon ar y Cod Ymddygiad yn ystod y flwyddyn. Rydych wedi annog aelodau eich Grŵp i wneud yr un modd.
- Rydych wedi ystyried Newyddlenni y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn. Rydych wedi annog aelodau eich Grŵp i wneud yr un modd.

Gofynnir wrthyhych am atodi tystiolaeth berthnasol. Yn unol â'r [Canllaw Statudol gan Lywodraeth Cymru](#), awgrymir bod tystiolaeth yn gallu cynnwys nodiadau cyfarfodydd, copiau o ohebiaeth, archwiliadau hyfforddiant aelodau ar faterion megis cydraddoldeb a'r Cod Ymddygiad, a chamau a gymerwyd i fynd i'r afael ag unrhyw fylchau yn yr hyfforddiant hwnnw.

10 Egwyddor Ymddygiad mewn Bywyd Cyhoeddus statudol yng Nghymru

- Bod yn anhunanol
- Gonestrwydd
- Uniondeb a Phriodoldeb
- Dyletswydd I hybu'r gyfraith
- Gwarchod
- Gwrthrychedd wrth wneud Penderfyniadau
- Cydradoldeb a pharch
- Bod yn Agored
- Atebolrwydd
- Arwain

Modiwlau Hyfforddiant Mandadol

- Cod Ymddygiad *
- Diogelwch Seibr *
- Diogelu #
- Diogelu Data #
- Cydraddoldeb #
- Iechyd a Diogelwch

*** = yn ofynnol o fewn 6 mis i aelod gael eu hethol**

= yn ofynnol o fewn 12 mis i aelod gael eu hethol

Yn ogystal â:

- Sgiliau Technoleg Gwybodaeth – sy'n cynnwys deall y systemau a chyfarpar TG y Cyngor.
- Ar gyfer holl Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Cyngor a'i Bwyllgorau:
 - Cadeirio Cyfarfodydd Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion
Yn ofynnol ar ethol yn Gadeirydd / Is-Gadeirydd ac yna pob dwy flynedd os ail-etholir.
- Yr Hyfforddiant perthnasol ar gyfer aelod o Bwyllgor penodol, yn cynnwys:
 - Pwyllgor Cynllunio
 - Pwyllgor Trwyddedu
 - Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant
 - Pwyllgor Apwyntio

Mae gofyn i Aelodau gwblhau ac ail-adrodd yr hyfforddiant mandadol gofynnol yn unol â'r manylion â gyhoeddir gan y Cyngor.